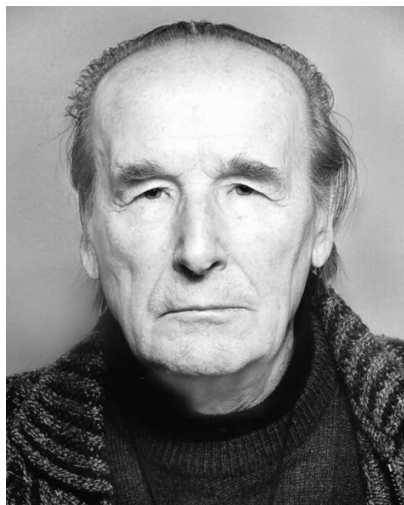

ЛІДЕР Данило Данилович (25. 04(08. 05). 1917, с. Вікторфельд Донец. округу Обл. Війська Донського, нині с. Вікторівка Ростов. обл., РФ — 29. 12. 2002, Київ) — художник театру і кіно, педагог. Чоловік [К. Пітоєвої-Лідер](#). Народний художник УРСР (1982). Державна премія України імені Тараса Шевченка (1993). Дійсний член АМУ (1997). Золота медаль 2-ї трієнале за декорації до вистав «Макбет» В. Шекспіра та «Кар'єра Артуро Уї» Б. Брехта (1977, Вільнюс). Член НСХУ (1956). Закін. Ростов. художнє училище (1937), Інститут живопису, скульптури та архітектури у Ленінграді (нині С.-Петербург, 1956; викл. Б. Йогансон, [М. Бобишов](#)). 1941 як етніч. німець був висланий на Урал, де працював забійником на шахтах, робітником цеху Челябін. драм. театру ім. С. Цвіллінга, художником тресту «Єманжелінськвугілля» (Челябін. обл., РФ). 1946–54 — гол. художник Челябін. драм. театру; від 1955 — у театрах Ленінграда. Від 1962 — у Києві: від 1963 — у театрі оперети; від 1965, 1979–90 — в укр. драм. театрі ім. І. Франка: гол. художник; водночас від 1973 (з перервою) — у худож. інституті (згодом Укр. АМ): 1975–80, від 1990 — викладач і кер. театр. майстерні, від 1994 — професор кафедри живопису і композиції. Заснував власну школу сценографії. Учасник всеукр., всесоюз., міжнародних художніх виставок (від 1967), Міжнар. виставки «Праз. квадрієнале» (від 1971). Персон. — посмертна у Києві (2014). Оформив вистави: «За тих, хто в морі» Б. Лавренєва, «Маскарад» М. Лермонтова (обидві — 1947), «Єгор Буличов та інші» М. Горького, «Гаряче серце» (обидві — 1950) і «Вовки та вівці» (1951) О. Островського, «Любов Ярова» К. Тренєва (1952, Сталін. премія 1952), «Порт-Артур» І. Попова за О. Степановим (1953; усі — Челябін. драм. театр); «Інтервенція» Л. Славіна (1958, театр ім. Ленін.

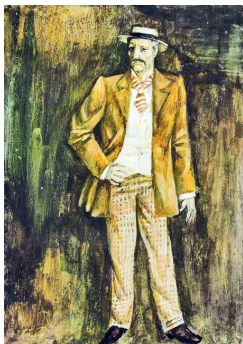
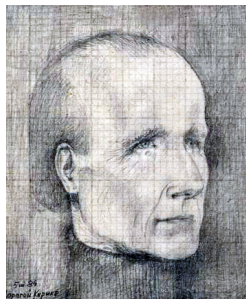
комсомолу, Ленінград); «Фіалка Монмартра» І. Кальмана (1963), «Квітка Міссісіпі» Дж. Керна (1964), «Ніч у Венеції» Й. Штраусса (1965; усі — театр оперети); «Сторінка щоденника» (1965), «Калиновий гай» (1968) і «Загибель ескадри» (1981) О. Корнійчука, «Патетична соната» М. Куліша (1966), «Ярослав Мудрий» І. Кочерги, «Вірність» М. Зарудного (обидві — 1970), «Житейське море» І. Карпенка-Карого (1971), «Гаряче серце» О. Островського (1972), «Голубі олені» (1973) та «Злива» (1985) О. Коломійця, «Дядя Ваня» А. Чехова (1980), «Візит старої дами» Ф. Дюрренматта (1983), «Вибір» Ю. Бондарева (1984), «Камінний господар» Лесі Українки (1988), «Тев'є-Тевель» за Шолом-Алейхемом (1989; усі — укр. драм. театр ім. І. Франка); «У день весілля» В. Розова (1964), «Дивна місіс Севідж» Дж. Патріка (1969), «Вишневий сад» А. Чехова (1980; усі — рос. драм. театр ім. Лесі Українки); «Княгиня Волконська» Ю. Знатокова (1966; театр опери та балету ім. Т. Шевченка; усі — Київ); «Король Лір» В. Шекспіра (1979, Малий театр у Москві). Оформляв вистави для театрів Москви, Ленінграда, Мінська, Кракова. Для творчості Л. характерні прагнення до філос. узагальнень через пластичне розкриття образів вистав, самостійність мислення зі збереженням драматургії п'єс і замислів режисерів. Автор мист. роздумів «Людина та її простір» («Український театр», 1995, № 1–5; окремою кн. — «Человек и его пространство», К., 2012), книги філос. і театр. есеїстики «Театр для себе» (К., 2004). Серед учнів — [А. Александрович-Дочевський](#), [В. Барінова-Кулеба](#), [І. Білецький](#), [О. Богатирьова](#), [С. Зорук](#), [В. Карашевський](#), [С. Коштелянчук](#), [М. Левитська](#), [С. Маслобойщиков](#), [І. Несміянов](#), [М. Пшенична-Перевальська](#), [А. Романченко](#), [Н. Рудюк](#). Знято фільм «Лідер» (2000, реж. С. Маслобойщиков).

Рекомендована література

1. Коваленко Г. Художник театра Даниил Лидер. Москва, 1980;
2. Чечик А. Сім робіт Данила Лідера // УТ. 1982. № 5;
3. Березкин В. Даниил Лидер. К., 1988;
4. Ступка Б. Без Лідера в театре неуютно // Моск. наблюдатель. 1992. № 10;
5. Хоменко Н. Філософія сценографії Данила Лідера // Art line. 1997. № 5–6;
6. Петрова О. Зоряне небо митця (Пам'яті академік АМУ Д. Д. Лідера) // Мист. обрії 2001–02: Альм. К., 2003;
7. Її ж. Зоряне небо Данила Лідера // Петрова О. Мистецтвозн. рефлексії. К., 2004;
8. Чекан Ю. Філософія простору // Книжник. 2004. № 19;

9. Березкин В. Искусство сценографии мирового театра. *О. М. Петрова*
Давид Боровский. Даниил Лидер. Москва, 2008.

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Лідер Данило Данилович / О. М. Петрова // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-55443>. – Останнє поновлення : 2024.

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).